

บทที่ 3

ระบบการชันสูตรพลิกศพและการตรวจสอบ ถ่วงดุล โดยมาตรการไต่สวนการตาย ตามกฎหมายต่างประเทศ

ในบทนี้จะกล่าวถึงระบบการชันสูตรพลิกศพในระบบต่างๆ ที่ใช้กับอยู่นานาประเทศ โดยการศึกษาถึงการชันสูตรพลิกศพของประเทศไทย ประเทศสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนและกระบวนการ และมาตรการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐในการชันสูตรพลิกศพ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าระบบการชันสูตรพลิกศพนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายระบบ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในเรื่องขององค์กรหลักที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ แต่เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่หรือการใช้อำนาจขององค์กรที่รับผิดชอบการชันสูตรพลิกศพนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง จึงมีการแบ่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพให้แก่องค์กรมากกว่า 1 องค์กรขึ้นไป หรือมิฉะนั้นก็จะให้องค์กรที่รับผิดชอบนั้นมีหน้าที่ต้องรายงานหรือได้รับตรวจสอบจากองค์กรอื่น

โดยในส่วนนี้จะทำให้การศึกษาเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพในต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธสาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีระบบการชันสูตรพลิกศพที่แตกต่างกันออกไป

3.1 ประเทศไทย

ในประเทศไทย โคโรเนอร์ถือเป็นองค์กรฝ่ายศาลยุติธรรมซึ่งมีอำนาจสืบสวนสอบสวนการตายที่เกิดจากการกระทำผิดอาญา การตายที่ไม่ทราบสาเหตุการตาย หรือการตายที่แพทย์ไม่สามารถออกใบรับรองการตายได้¹ ผู้ที่ทำการสืบสวนในนามของศาล เรียกว่า Coroner และจะมีเจ้าหน้าที่ที่เรียกว่า Coroner's officer เป็นผู้ช่วยในการสืบสวนสอบสวน²

¹ วิฑูรย์ อึ้งประพนธ์ ค เล่มเดิม. หน้า 59.

² House of Commons, Constitutional Affairs Committee. (2006). *Reform of the coroners' system and death certification*. p. 25.

สำหรับโคโรเนอร์นั้นได้เริ่มจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 โดยในปี ค.ศ. 1194 มีการจัดตั้งสำนักงานโคโรเนอร์ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ด้านสืบสวนสอบสวนตามคำสั่งศาล โดยในระยะแรกหน้าที่ของโคโรเนอร์นั้นมีความหลากหลายมาก ซึ่งรวมถึงต้องทำการสืบสวนสอบสวนในกรณีใดๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐในการจัดเก็บรายได้หรือภาษีด้วย ต่อมาในปี ค.ศ. 1887 จึงได้มีการออกกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของโคโรเนอร์ให้ชัดเจนขึ้นไว้ใน The Coroners Act 1887 กำหนดให้โคโรเนอร์มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาถึงสาเหตุการตายต่างๆ เช่น การตายแบบกะทันหัน การตายจากความรุนแรง หรือการตายโดยผิดธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อให้แก่ประโยชน์แก่สาธารณะมากขึ้น³

3.1.1 องค์การที่เกี่ยวข้อง

ระบบโคโรเนอร์ในประเทศอังกฤษนั้น แม้ว่าผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะเป็นโคโรเนอร์ก็ตามแต่ เพื่อให้การชันสูตรพลิกศพและกระบวนการค้นหาความจริงในคดีนั้น เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว โคโรเนอร์จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นเข้ามาให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และตรวจสอบการชันสูตรพลิกศพนั้นด้วย ได้แก่ คณะลูกขุน พนักงานสืบสวนสอบสวนของโคโรเนอร์ นิติพยาธิแพทย์ พนักงานช่วยตรวจสอบศพ ผู้เชี่ยวชาญและพยานอื่นๆ

1) โคโรเนอร์

หลักกฎหมายเกี่ยวกับโคโรเนอร์บัญญัติไว้ใน The Coroners Act 1988 โดยในมาตรา 2 ได้บัญญัติไว้ว่า ผู้ที่จะได้การแต่งตั้งให้เป็นโคโรเนอร์นั้นจะต้องเป็นนักกฎหมาย (Solicitor or Barrister) หรือแพทย์ (Medical practitioner) ซึ่งประกอบวิชาชีพนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และต้องไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในท้องถิ่นหรือเขตพื้นที่นั้นๆ ภายในเวลา 6 เดือนก่อนได้รับแต่งตั้ง

โคโรเนอร์อาจแต่งตั้งผู้แทนโคโรเนอร์ (Deputy coroner) เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนในกรณีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ อาทิเช่น ป่วยหรือลงงาน เป็นต้น และในกรณีที่ตำแหน่งโคโรเนอร์ว่างลง ผู้แทนโคโรเนอร์ต้องทำหน้าที่เสมือนเป็นโคโรเนอร์จนกว่าจะมีการแต่งตั้งโคโรเนอร์และผู้แทนโคโรเนอร์คนใหม่ นอกจากนี้ โคโรเนอร์อาจแต่งตั้งผู้ช่วยผู้แทนโคโรเนอร์ (Assistant deputy coroner) เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนโคโรเนอร์ ในกรณีที่โคโรเนอร์และผู้แทนโคโรเนอร์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้⁴

³ The Coroner's Society of England and Wales. (2007, March 19). "A Brief History." Public Information, Retrieved October 1, 2011. from <http://www.coroner.org.uk/public/history.asp>

⁴ The Coroners Act 1988, Section 8 and 9.

2) เจ้าพนักงานโคโรเนอร์

ในขณะที่โคโรเนอร์ได้รับการแต่งตั้งและจัดสรรงบประมาณจากองค์กร ส่วนท้องถิ่น (Local authorities) แต่เจ้าพนักงานโคโรเนอร์ (Coroner's officers) จะได้รับการจ้างหรือสรรหาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและองค์กรส่วนท้องถิ่น โดยจะปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การควบคุมดูแลของโคโรเนอร์ โดยหากเป็นเมืองขนาดใหญ่ เช่น ลอนดอน จะมีตำรวจประจำท้องถิ่นที่ทำงานให้กับโคโรเนอร์แบบเต็มเวลา และรับผิดชอบเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพโดยเฉพาะ แต่หากเป็นเมืองขนาดเล็ก ก็จะมีแต่งตั้งประชาชนเป็นเจ้าพนักงานโคโรเนอร์ด้วย⁵

เมื่อได้รับการแจ้งการตาย เจ้าพนักงานโคโรเนอร์จะเริ่มดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ โดยอาศัยคำแนะนำจากโคโรเนอร์ผู้เป็นหัวหน้า เริ่มตั้งแต่การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือที่พบศพ การเคลื่อนย้ายศพ การรวบรวมพยานหลักฐาน และการสอบพยานบุคคล รวมทั้งติดต่อประสานงานไปยังแพทย์ ญาติผู้ตายหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

3) คณะลูกขุน

แต่เดิมนั้นการไต่สวนการตายของโคโรเนอร์ จะกระทำโดยมีคณะลูกขุน (Jury) ร่วมด้วยเสมอ โดยจะทำหน้าที่ไต่สวนและค้นหาความจริงเกี่ยวกับการตาย และหากเป็นกรณีการตายนั้นต้องสงสัยว่าเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา (Criminal Killing) แล้ว บทบาทหน้าที่ของคณะลูกขุนจะทำหน้าที่เสมือนกับคณะลูกขุนใหญ่ (Grand Jury) ที่จะต้องพิจารณาส่งตัวบุคคล ผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลด้วย ยกตัวอย่างเช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (Murder) หรือฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา (Manslaughter) จนกระทั่งปี ค.ศ. 1927 คณะลูกขุนได้ถูกจำกัดกรณีที่จะต้องร่วมไต่สวนกับโคโรเนอร์ลง โดยส่วนใหญ่แล้วโคโรเนอร์จะทำการไต่สวนโดยลำพังและจำนวนของลูกขุน (Juror) ก็ถูกกำหนดให้ลดลงเหลือเพียงคณะละไม่น้อยกว่า 7 คน แต่ไม่เกินกว่า 11 คน

The Coroners Act 1988 มาตรา 8 (3) กำหนดให้โคโรเนอร์จะต้องแต่งตั้งคณะลูกขุนเพื่อทำการไต่สวนไว้ 4 กรณี คือ

(1) การตายเกิดขึ้นในเรือนจำหรือสถานที่อื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือสถานที่อื่นใดที่มีกฎหมายอื่นกำหนดไว้ให้ทำการไต่สวน

(2) การตายเกิดขึ้นระหว่างการควบคุมของตำรวจ หรือผลจากการบาดเจ็บที่ตำรวจเป็นผู้กระทำในระหว่างปฏิบัติหน้าที่

(3) การตายเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ สารพิษ หรือโรคที่จะต้องแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบตาม มาตรา 19 ของ The Health and Safety at Work Act 1974

⁵ House of Commons, Constitutional Affairs Committee. Op.cit. pp. 54-55.

(4) การตายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรืออาจจะเกิดขึ้นซ้ำอีกซึ่งส่งผลเสียหายต่อสุขภาพ หรือความปลอดภัยของประชาชน

คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นลูกขุนนั้น The Coroners Act 1988 มาตรา 9 (1) กำหนดให้ต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับลูกขุนใน The Crown Court, The High Court หรือ County Court ตามที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 1 ของ The juries Act 1974

การแต่งตั้งคณะลูกขุนสำหรับการไต่สวนการชันสูตรพลิกศพนั้น กำหนดไว้ในมาตรา 8 (2) โดยกำหนดให้โคโรเนอร์หมายเรียกบุคคลไม่น้อยกว่า 7 คน แต่ไม่เกิน 11 คน มาในวันและเวลาที่กำหนดโดยผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะลูกขุนจะต้องสาบานตนว่าจะรับหน้าที่ทำการไต่สวน และจะให้คำวินิจฉัยถูกต้องตามที่ปรากฏตามพยานหลักฐาน

เมื่อคณะลูกขุนได้พิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่างๆ แล้ว มีหน้าที่ที่จะต้องทำ คำวินิจฉัย (Verdict) ซึ่งต้องค้นหาสาเหตุเกี่ยวกับการตายว่า ผู้ตายเป็นใคร ตายอย่างไร ตายเมื่อไร และตายที่ไหน เมื่อได้ทำคำวินิจฉัยแล้ว จึงมาลงลายมือชื่อรับรองไว้ในรายงาน การไต่สวน (Inquisition) ร่วมกับโคโรเนอร์ด้วย

โดยสรุปแล้วคณะลูกขุนจะเข้ามามีบทบาทในการชันสูตรพลิกศพเฉพาะกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้มีการไต่สวนพิเศษที่โคโรเนอร์จะต้องทำร่วมกับคณะลูกขุน โดยหากเป็นกรณีอื่นๆ แล้วโคโรเนอร์สามารถทำการไต่สวนได้โดยลำพัง (Inquest without Jury)

4) แพทย์

ในการค้นหาสาเหตุการตายไม่ว่าการไต่สวนนั้นจะดำเนินการโดยโคโรเนอร์เพียงลำพัง หรือร่วมกับลูกขุน จะต้องมีการตรวจศพ (Post-mortem Examination) ด้วยทุกกรณี ซึ่งใน The Coroners rules 1984 กำหนดให้แพทย์ที่จะทำหน้าที่ตรวจศพนั้นจะต้องเป็นพยาธิแพทย์ (Pathologist) ที่มีคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนดไว้

ในกรณีที่ญาติของผู้ตายไม่พอใจคุณสมบัติของพยาธิแพทย์ ก็อาจขอให้เปลี่ยนพยาธิแพทย์ใหม่ได้ โดยเฉพาะหากเป็นการตายในโรงพยาบาลและมีเหตุอันสงสัยว่า อาจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลผิดพลาด แพทย์ของโรงพยาบาลนั้นไม่อาจทำการตรวจศพนั้นได้ ต้องให้พยาธิแพทย์อื่นที่มีใช้แพทย์ของโรงพยาบาลนั้นเป็นผู้ทำการตรวจศพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย

โดยปกติแล้วโคโรเนอร์มีดุลพินิจในการพิจารณาคัดเลือกแพทย์ที่จะมาทำการตรวจศพ โดยจะต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติที่เหมาะสมและประสบการณ์ของแพทย์ และต้องคำนึงถึงความพร้อมของอุปกรณ์ทางการแพทย์ด้วย แต่ในบางกรณี เช่นกรณีที่โคโรเนอร์ได้รับแจ้งจาก The Chief Officer of police ว่าในกรณีดังกล่าวอาจจะมีบุคคลต้องถูกดำเนินคดีในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ฆ่า

ผู้อื่นโดยไม่เจตนา หรือฆ่าเด็กทารก (Infanticide) แล้ว ในการเลือกแพथ์นั้น โครเนอร์จะต้องปรึกษาร่วมกับ The Chief Officer of police ด้วย⁶

3.1.2 ขั้นตอนและกระบวนการ

การชันสูตรพลิกศพของประเทศอังกฤษนั้น โครเนอร์จะเป็นองค์กรหลัก ในการดำเนินการซึ่งขั้นตอนและกระบวนการในการค้นหาสาเหตุการตายของบุคคลนั้น จะแบ่งออกเป็นหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของการตายในแต่ละกรณี ซึ่งบางกรณีโครเนอร์อาจสั่งให้แพथ์ทำการตรวจศพ (Post-mortem examination) เพื่อค้นหาสาเหตุการตายและหาผลการตรวจเพียงพอที่จะระบุได้ชัดเจนถึงสาเหตุการตายแล้ว โครเนอร์ไม่จำเป็นต้องทำการไต่สวนการตาย (Inquest) ก็ได้

เมื่อมีการตายเกิดขึ้นและได้มีการแจ้งรายงานเหตุการณ์ตายให้โครเนอร์ทราบ ก็จะเป็นดุลพินิจของโครเนอร์ว่าจะดำเนินการประการใด ในบางกรณีโครเนอร์อาจมีหนังสือถึงนายทะเบียนให้ยอมรับในใบมรณบัตรตามหลักฐานที่แพथ์รับรองก็ได้ ในบางกรณีโครเนอร์จำเป็นต้องทำการไต่สวน แต่ไม่จำเป็นต้องทำร่วมกับคณะลูกขุน แต่หากเป็นกรณีการตายบางประการ เช่น การตายในเรือนจำ หรือตายในระหว่างการควบคุมของตำรวจ เป็นต้น จะต้องทำการไต่สวนร่วมกับคณะลูกขุน ซึ่งสรุปมาตรการเกี่ยวกับการตรวจสอบการตายได้ดังนี้

1) การตรวจศพ (Post-mortem examination)

The Coroners Rules 1984 ได้กำหนดคำนิยามไว้ว่า หมายถึง การตรวจศพ ซึ่งกระทำโดยแพथ์ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งแพथ์นั้นได้กระทำภายใต้การควบคุมหรือคำร้องของโครเนอร์ ซึ่งการตรวจศพนั้นจะกระทำขึ้นโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

การตรวจศพนั้นเป็นการตรวจสอบทางการแพทย์ ซึ่งกระทำโดยพยาธิแพทย์ที่ได้รับการแต่งตั้งจากโครเนอร์ ซึ่งพยาธิแพทย์นั้นมีหน้าที่รายงานผลการตรวจสอบเป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่โครเนอร์ด้วย⁷ ในบางกรณีที่โครเนอร์เห็นว่าการตรวจศพนั้น เพียงพอที่จะระบุสาเหตุการตายได้แล้ว ก็อาจไม่ต้องทำการไต่สวนก็ได้ และหากเป็นเช่นนั้น โครเนอร์ก็สามารถออกหนังสือรับรองการตาย (Death Certificate) ให้แก่สำนักงานทะเบียนได้

ก่อนที่จะเริ่มทำการตรวจศพ โครเนอร์มีหน้าที่ต้องแจ้งวัน เวลา และสถานที่ ที่จะทำการตรวจศพไปยังบุคคลเหล่านี้ด้วย⁸

⁶ The Coroners Rules 1984, Rule 6.

⁷ The Coroners Act 1988, Section 19 (1).

⁸ The Coroners Rules 1984, Rule 7.

- (1) ญาติของผู้ตาย
- (2) ผู้ทำการรักษาหรือพยาบาลผู้ตายอยู่เป็นประจำ
- (3) ผู้แทนจากโรงพยาบาล ในกรณีผู้ตายเสียชีวิตในโรงพยาบาล
- (4) ผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐ ตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้ร่วมการตรวจศพนั้น

ด้วย

ซึ่งบุคคลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น มีสิทธิที่จะแต่งตั้งแพทย์เข้าร่วมการตรวจศพนั้นแทนตนเองได้ การตรวจศพนั้นถือเป็นกระบวนการสำคัญที่จะต้องกระทำเพื่อค้นหาสาเหตุแห่งการตาย โดยจะกระทำทุกกรณี ซึ่งจะแตกต่างจากการไต่สวนที่ไม่จำเป็นต้องมีขึ้นทุกกรณี การไต่สวนนั้น จะกระทำเฉพาะในกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

นอกจากการตรวจศพแล้ว ยังมีการตรวจสอบทางการแพทย์เกี่ยวกับศพของผู้ตายที่โคโรเนอร์มีอำนาจสั่งให้ตรวจเพิ่มเติมได้ ซึ่งเรียกว่า การตรวจพิเศษ (Special Examination) โดยอาจเรียกแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาทำการตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษเกี่ยวกับการวิเคราะห์ทดสอบ หรือกระทำการใดๆ ต่อศพหรือชิ้นส่วนของศพนั้น เพื่อค้นหาว่าผู้ตายได้เสียชีวิตเพราะสาเหตุใด

2) การไต่สวน (Inquest)

The Coroners Rules 1984 ได้ให้ความหมายของการไต่สวนไว้ว่า หมายถึงการไต่สวนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสวนสอบสวนในความตายของบุคคลซึ่ง The Coroners Act 1988 มาตรา 11 และ The Coroners Rules 1984 ข้อ 36 กำหนดให้โคโรเนอร์และคณะลูกขุน (ถ้ามี) จะต้องทำการไต่สวนเพื่อค้นหาความจริง 4 ประการสำคัญคือ

- (1) ผู้ตายเป็นใคร (Who the deceased was)
- (2) ตายอย่างไร (How the deceased came by his death)
- (3) ตายเมื่อไร (When the deceased came by his death)
- (4) ตายที่ไหน (Where the deceased came by his death)

การไต่สวนนั้น แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การไต่สวนโดยโคโรเนอร์ (Inquest without jury) และการไต่สวนโดยโคโรเนอร์ร่วมกับคณะลูกขุน (Inquest with jury) ซึ่งกฎหมายจะกำหนดไว้ว่ากรณีใดบ้างที่โคโรเนอร์มีอำนาจทำการไต่สวนโดยลำพังและกรณีใดบ้างที่จะต้องแต่งตั้งลูกขุนเพื่อร่วมไต่สวนด้วย

การไต่สวนโดยโคโรเนอร์

ในกรณีที่รายงานการตรวจศพสามารถระบุได้ถึงสาเหตุการตายที่ชัดเจน โคโรเนอร์ก็ไม่จำเป็นต้องทำการไต่สวนก็ได้ แต่มีข้อยกเว้นว่าหากเป็นการตายบางประเภทตามที่กฎหมายกำหนด

ไว้โคโรเนอร์จำต้องทำการไต่สวนด้วยซึ่งใน The Coroners Act 1984 มาตรา 8 (1) ได้กำหนดกรณีที่โคโรเนอร์จะทำการไต่สวนเสนอในกรณีต่อไปนี้

- (1) กรณีสงสัยว่าการตายเกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรง หรือตายโดยผิดธรรมชาติ
- (2) กรณีสงสัยว่าการตายเกิดขึ้นโดยกะทันหันซึ่งยังไม่ทราบสาเหตุการตาย
- (3) กรณีสงสัยว่าการตายเกิดขึ้นในเรือนจำหรือสถานที่อื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือสถานที่อื่นใดที่มีกฎหมายอื่นกำหนดไว้ให้ทำการไต่สวน

ซึ่งในกรณีดังกล่าวข้างต้นในกรณีที่ 1 และ 2 โคโรเนอร์สามารถทำการไต่สวนไปได้โดยลำพัง แต่หากเป็นกรณีที่ 3 แล้วจะต้องมีการแต่งตั้งคณะลูกขุนตามที่กำหนดไว้ มาตรา 8 (3) ซึ่งเป็นกรณีต้องทำการไต่สวนร่วมกับคณะลูกขุน

การไต่สวนโดยโคโรเนอร์ร่วมกับคณะลูกขุน

The Coroners Act 1988 มาตรา 8 (3) กำหนดไว้ว่า ให้โคโรเนอร์ทำการไต่สวนร่วมกับคณะลูกขุน เมื่อปรากฏว่ามีเหตุอันควรสงสัยดังต่อไปนี้

- (1) การตายเกิดขึ้นในเรือนจำหรือสถานที่อื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือสถานที่อื่นใดที่มีกฎหมายอื่นกำหนดไว้ให้ทำการไต่สวน
- (2) การตายเกิดขึ้นระหว่างควบคุมของตำรวจ หรือเป็นผลจากอาการบาดเจ็บที่ตำรวจเป็นผู้กระทำในระหว่างปฏิบัติหน้าที่
- (3) การตายเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ สารพิษ หรือโรคที่จะต้องแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบตามมาตรา 19 ของ The health and Safety at Work Act 1974
- (4) การตายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรืออาจจะเกิดขึ้นซ้ำอีกซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือความปลอดภัยของประชาชน

ซึ่งโคโรเนอร์จะต้องแต่งตั้งคณะลูกขุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 (2) ซึ่งกำหนดให้แต่งตั้งคณะลูกขุนมีจำนวนน้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินกว่าสิบเอ็ดคน เพื่อร่วมกันกับ โคโรเนอร์ในการไต่สวนหาสาเหตุการตายนั้น

ในการไต่สวนนั้น โคโรเนอร์สามารถที่จะหมายเรียกพยานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีมาได้โดยแจ้งวัน เวลา และเรื่องที่พยานผู้นั้นจะต้องมาร่วมในการไต่สวน เมื่อพยานมายังศาลแล้วโคโรเนอร์จะทำการซักถามถึงเรื่องราวต่างๆ จากนั้นก็จะเปิดโอกาสให้ลูกขุน ทนายความ หรือญาติของผู้ตาย ซักถามพยานได้โดยต้องรับอนุญาตจากโคโรเนอร์เสียก่อน⁹

⁹ รำเพย นามจวี. (2546). การตรวจสอบการตายในคดีอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณีที่จำเป็นต้องมีการไต่สวนการตาย. หน้า 25.

3) รายงานการไต่สวน (Inquisition)

เมื่อโคโรเนอร์และคณะลูกขุน (ถ้ามี) ได้พิจารณาพยานหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องแล้ว มีหน้าที่ที่จะต้องทำคำวินิจฉัยเกี่ยวกับสาเหตุการตาย อาทิเช่น ตายตามธรรมชาติ อุบัติเหตุ มาตัวตาย หรือตายการฆ่าที่ผิดกฎหมายเป็นต้นแต่อย่างไรก็ตาม ใน The Coroners Rules 1984 ข้อ 42 กำหนดไว้ว่า ในคำวินิจฉัยนั้น ห้ามมิให้ระบุเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาหรือทางแพ่งของบุคคลใด ดังนั้น คำวินิจฉัยจึงเป็นการวินิจฉัยเกี่ยวกับการตายของบุคคลเท่านั้น ไม่รวมถึงการพิจารณาหาตัวบุคคลผู้จะต้องรับผิดชอบทางอาญาหรือทางแพ่ง

ในกรณีที่การไต่สวนนั้นกระทำร่วมกับคณะลูกขุน การทำคำวินิจฉัยของคณะลูกขุน จะต้องดำเนินการดังนี้

(1) หากเสียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัย มีไม่เกิน 2 เสียง ให้โคโรเนอร์ถือตามเสียงส่วนมาก และดำเนินการรับรองคำวินิจฉัยไว้ในรายงานการไต่สวน

(2) ในกรณีอื่นใดที่คณะลูกขุนเห็นไม่ตรงกัน ให้โคโรเนอร์ถอดถอน คณะลูกขุนนั้นเสียและหมายเรียกบุคคลเพื่อแต่งตั้งคณะลูกขุนใหม่เพื่อทำการไต่สวนอีกครั้ง

เมื่อได้ให้คำวินิจฉัยแล้ว โคโรเนอร์และคณะลูกขุน (ถ้ามี) จะต้องลงลายมือชื่อไว้ในรายงานการไต่สวน ซึ่งจะต้องระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับการไต่สวนการตาย อันได้แก่

- (1) ชื่อของผู้ตาย
- (2) อาการบาดเจ็บหรือโรคที่เป็นสาเหตุให้ตาย
- (3) เวลา สถานที่ และพฤติการณ์ที่ตาย
- (4) ข้อสรุปของโคโรเนอร์และคณะลูกขุน (ถ้ามี) เกี่ยวกับการตายนั้น

นอกจากนี้ ภายใน 5 วัน นับแต่วันเริ่มทำการไต่สวนโคโรเนอร์จะต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตายนั้น พร้อมกับใบรับรองรายละเอียดสาเหตุการตายไปยังนายทะเบียน (The registrar of deaths) ด้วย

3.1.3 มาตรการตรวจสอบและถ่วงดุล

ดังที่กล่าวในข้างต้นแล้วจะพบได้ว่าใน The Coroners Act 1988 และ The Coroners Rules 1984 ได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการที่เป็นมาตรการในการตรวจสอบ การใช้อำนาจของโคโรเนอร์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไว้หลายประการด้วยกัน คือ

- 1) การแจ้งวัน เวลา และสถานที่ในการตรวจศพ

ใน The Coroners Rules 1984 นอกจากให้อำนาจโคโรเนอร์ในการควบคุมการตรวจศพ ซึ่งกระทำโดยพยาธิแพทย์แล้ว ในเวลาก่อนที่จะเริ่มกระบวนการตรวจสอบศพ กฎหมายได้กำหนด

ให้โคโรเนอร์มีหน้าที่ต้องแจ้งวัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการตรวจศพไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งได้แก่

- (1) ญาติของผู้ตาย
- (2) ผู้ซึ่งทำการรักษาหรือพยาบาลผู้ตายอยู่เป็นประจำ
- (3) ผู้แทนจากโรงพยาบาล ในกรณีที่ผู้ตายเสียชีวิตในโรงพยาบาล
- (4) ผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐ ที่มีกฎหมายกำหนดให้เข้าร่วมการตรวจศพ

เพื่อให้บุคคลดังกล่าวข้างต้นเข้าร่วมในการตรวจสอบค้นหาสาเหตุและพฤติการณ์การตาย ซึ่งเป็นมาตรการที่จะนำไปสู่การใช้สิทธิหรืออำนาจในการตรวจสอบการทำงานของโคโรเนอร์

2) การแต่งตั้งแพทย์เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ

นอกจากจะกำหนดให้โคโรเนอร์ต้องแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงวัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการตรวจศพแล้ว บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ใน The Coroners Rules 1984 มาตรา 7 สามารถเข้าร่วมการตรวจศพได้ด้วยตนเองแล้ว ยังมีสิทธิที่จะแต่งตั้งแพทย์เข้าร่วมการตรวจศพนั้นแทนตนได้ ซึ่งถือเป็นสิทธิอันสำคัญที่จะทำให้ญาติของผู้ตายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการตายนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะแพทย์ย่อมมีความรู้ทางวิชาการแพทย์มากกว่าบุคคลในสาขาอาชีพอื่น เมื่อพบข้อสงสัยประการใดก็จะสามารถซักถามหรือโต้แย้งได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน อันจะเป็นการรักษาประโยชน์ของผู้ตายและญาติได้ยิ่งขึ้น

3) การไต่สวนโดยคณะลูกขุน

โดยปกติแล้วการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายอังกฤษไม่จำเป็นต้องมีการไต่สวนก็ได้หากโคโรเนอร์สามารถระบุสาเหตุและพฤติการณ์การตายที่แน่ชัดได้ แต่อย่างไรก็ตามในบางกรณีกฎหมายกำหนดไว้ให้โคโรเนอร์จำเป็นต้องทำการไต่สวนการตายร่วมกับคณะลูกขุนด้วยโดยใน The Coroners Rules 1984 มาตรา 8 (3) กำหนดไว้ว่าให้โคโรเนอร์ทำการไต่สวนร่วมกับคณะลูกขุนเมื่อปรากฏว่ามีเหตุอันควรสงสัย ดังต่อไปนี้

- (1) การตายเกิดขึ้นในเรือนจำหรือสถานที่อื่นที่ลักษณะเดียวกันหรือสถานที่อื่นใดที่มีกฎหมายอื่นกำหนดไว้ให้ทำการไต่สวน
- (2) การตายเกิดขึ้นระหว่างการควบคุมของตำรวจ หรือเป็นผลจากอาการบาดเจ็บที่ตำรวจเป็นผู้กระทำในระหว่างปฏิบัติหน้าที่
- (3) การตายเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ สารพิษ หรือโรคที่จะต้องแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบตามมาตรา 19 ของ The Health and Safety at Work Act 1974
- (4) การตายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรืออาจจะเกิดขึ้นซ้ำอีกซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือความปลอดภัยของประชาชน

ซึ่งโคโรเนอร์จะต้องแต่งตั้งคณะลูกขุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 (2) ซึ่งกำหนดให้แต่งตั้งคณะลูกขุนมีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน แต่ไม่เกินกว่าสิบเอ็ดคน เพื่อร่วมกันกับโคโรเนอร์ในการไต่สวนสาเหตุการตายนั้น

3.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ระบบการชันสูตรพลิกศพของประเทศเยอรมนีนั้น จะมีความแตกต่างกันบ้าง ในรายละเอียดปลีกย่อยเนื่องจากประเทศเยอรมนีมีการปกครองแบบสหพันธรัฐ ซึ่งประกอบด้วย 16 รัฐ โดยที่แต่ละรัฐจะมีรัฐบาลและรัฐธรรมนูญของตนเอง แต่รัฐธรรมนูญของแต่ละรัฐนั้นต้องเป็นไปตามหลักการพื้นฐานที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐ (Grundgesetz)

ในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้เริ่มต้นพัฒนาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สิ้นสุดลง โดยในปี ค.ศ. 1945 มหาวิทยาลัย Berlin, Greifswald, Halle-Wittenberg, Jena และ Leipzig ซึ่งแต่ละแห่งมีสถานบันนิติเวชศาสตร์เป็นของตนเองได้เริ่มต้นทำการวิจัยและให้บริการทางนิติเวชศาสตร์อีกครั้ง แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากสงครามแต่อุปกรณ์และเครื่องมือต่างยังคงสามารถปฏิบัติงานด้านนิติเวชศาสตร์ได้อยู่ ผลที่เกิดขึ้นตามมานำไปสู่การบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการในการตรวจสอบศพในปี ค.ศ. 1949 ที่เรียกว่า Regulation on Medical Post-Mortem Examination ซึ่งประกาศใช้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 1949¹⁰

ในปี ค.ศ. 1966 ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับประกาศนียบัตรของแพทย์โดยกำหนดให้วิชานิติเวชศาสตร์เป็นหนึ่งในวิชาหลักของหลักสูตร มิใช่เป็นเพียงวิชาในสาขาเฉพาะทางอีกต่อไป และในปี ค.ศ. 1976 คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ (Medical Specialist Commission) ได้กำหนดแนวทางการศึกษาอบรมด้านนิติเวชศาสตร์ให้แก่แพทย์ในประเทศไทยโดยมุ่งหวังจะสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งส่งผลให้ในปี ค.ศ. 2002 ประเทศเยอรมนีมีผู้เชี่ยวชาญทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งขึ้นทะเบียนกับสหพันธรัฐกว่า 200 คน¹¹

ต่อมาในปี ค.ศ. 1978 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของแพทย์ที่จะต้องทำการตรวจศพและรับรองสาเหตุการตาย และปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับตำรวจ พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา ซึ่งการชันสูตรพลิกศพตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องกระทำนั้นเรียกว่า Admonistrative

¹⁰ H. Strauch, I Wirth and G. Geserick. (2004, September). "Forensic medicine in the German Democratic Republic." *144 Fofensic Science Intemational* 129. pp. 129.

¹¹ F. Fischer, M. Graw and W. Eisenmenger. (2004, September). "Legal medicine the Federal Republic of Germany and after reunification." *144 Fofensic Science Intemational* 137. pp. 137-138.

Post-mortem Examination และยังกำหนดถึงกรณีแพทย์จะต้องทำการผ่าศพ เพื่อตรวจพิสูจน์ด้วย ซึ่งเรียกว่า Admonistrative Autopsy¹²

ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมัน (Steafprozeßordnung: StPO) ได้บัญญัติเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพไว้ในมาตรา 87 ถึง 91

โดยมาตรา 159¹³ ได้กำหนดถึงกรณีที่มีการตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้นหรือพบศพที่ยังไม่อาจจะระบุตัวบุคคลได้ ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีหน้าที่แจ้งให้สำนักงานอัยการหรือศาลทราบ โดยทันที และการฝังศพดังกล่าวจะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสำนักงานอัยการเสียก่อน

ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายประสงค์จะให้มีการตรวจสอบการตายเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น จึงกำหนดให้ต้องการแจ้งการตายโดยผิดธรรมชาติหรือการพบศพที่ไม่ทราบตัวบุคคลแก่พนักงานอัยการหรือศาล ซึ่งเป็นบุคคลผู้มีหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพ เพื่อจะได้ทำการชันสูตรพลิกศพเพื่อค้นหาสาเหตุและพฤติการณ์แห่งการตายต่อไป

3.2.1 องค์การที่เกี่ยวข้อง

แม้ว่าในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมัน จะได้กล่าวถึงระบบการชันสูตรพลิกศพไว้โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาจากมาตรา 87 (1) ที่กำหนดให้การชันสูตรพลิกศพจะต้องมีพนักงานอัยการหรือผู้พิพากษาช่วยในการชันสูตรพลิกศพนั้นด้วย และมาตรา 87 (2) ได้กำหนดให้การผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์นั้น จะกระทำได้อต่อเมื่อมีคำสั่งของศาล เว้นแต่หากเป็นกรณีที่หากปล่อยให้เนิ่นช้าไป จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวน ก็ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้ทำการผ่าศพ

ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นระบบที่ให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการชันสูตรพลิกศพ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือแพทย์อาจมีส่วนร่วมด้วย แต่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของศาล จึงถือเป็นการชันสูตรพลิกศพในระบบศาลโดยผู้พิพากษา

1) ศาล

StPO มาตรา 87 (1) บัญญัติให้การชันสูตรพลิกศพนั้นให้กระทำโดยศาล โดยจะมีแพทย์เป็นผู้ช่วยเหลือให้ความรู้ความเห็นเพื่อให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตายนั้นกระจ่างชัด แต่หากเป็น

¹² Ibid.

¹³ Unnatural Death; Discovery of a Corpse, Section 159.

(1) If there are indication that a person has died an unnatural death, or if the corpse of an unknown person is found, the police and municipal authorities shall be obliged to inform the public prosecution office or the Local Court immediately.

(2) The written permission of the public prosecution office is required for the burial.

กรณีที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเห็นของแพทย์ ก็สามารถทราบสาเหตุการตายได้ ศาลจะพิจารณาไปสวนไปโดยลำพังไม่ต้องเรียกแพทย์มาช่วยเหลือก็ได้ ผู้พิพากษาสามารถตรวจสอบได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยแพทย์และสามารถลงความเห็นได้เลย

ในกรณีที่การตรวจศพภายนอกไม่อาจทำให้ทราบสาเหตุการตายได้ จำเป็นต้องมีการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ (Autopsy) แล้ว การผ่าศพนั้นจะกระทำได้อต่อเมื่อมีคำสั่งของศาล นอกจากนี้ในกรณีที่จำต้องขุดศพที่ฝังแล้วขึ้นมาทำการชันสูตรพลิกศพ คำสั่งให้ขุดศพนั้น ศาลจะเป็นผู้ออกคำสั่งเช่นเดียวกัน และจะต้องแจ้งไปยังญาติของผู้ตายทราบโดยทันที

โดยสรุปแล้ว ศาลถือเป็นองค์กรหลักที่มีอำนาจในการชันสูตรพลิกศพ โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจศพได้เองโดยไม่ต้องมีแพทย์ร่วมด้วย และหากจำเป็นต้องผ่าศพหรือขุดศพที่ฝังอยู่ก็จะต้องมีคำสั่งอนุญาตจากศาลเสียก่อน

2) พนักงานอัยการ

พนักงานอัยการ (Staatsanwalt) นั้น ใน StPO มาตรา 87 ก็บัญญัติให้มีอำนาจทำการชันสูตรพลิกศพได้เช่นกัน แต่ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องทำคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลอนุญาตเสียก่อน ซึ่งผู้พิพากษาจะพิจารณาว่าสมควรจะต้องมีการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์หรือไม่ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีการผ่าศพ ก็จะสั่งให้พนักงานอัยการทำการชันสูตรพลิกศพต่อไป

แต่ในบางกรณีที่เกี่ยวกับการผ่าศพและการขุดศพที่ฝังอยู่ หากพนักงานอัยการพิจารณาแล้วว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่การสอบสวน พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้ทำการผ่าศพหรือขุดศพที่ฝังอยู่เพื่อทำการชันสูตรพลิกศพได้โดยไม่ต้องร้องขอต่อศาล¹⁴

3) แพทย์

ในการชันสูตรพลิกศพไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตรวจสอบหรือการผ่าศพแล้ว ในทางปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุการตายที่แท้จริง สำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมของแพทย์ในการค้นหาสาเหตุการตายนั้น ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันนั้น หากเป็นการตรวจศพภายนอกแล้วจะไม่มีกำหนดคุณสมบัติของแพทย์ไว้ แต่หากจำเป็นต้องทำการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์แล้ว มาตรา 87 (2) กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

(1) การผ่าศพจะต้องกระทำโดยแพทย์ 2 คน

(2) แพทย์ 1 ใน 2 คนนั้น จะต้องเป็น

แพทย์ของศาล (Court Physician or Gerichtsarzt) หรือ

แพทย์ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าสถาบันนิติเวชศาสตร์หรือพยาธิวิทยาของรัฐ หรือ

แพทย์ของสถานที่ปฏิบัติงานและมีความชำนาญด้านนิติเวชศาสตร์

¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน, มาตรา 87 (4).

(3) ห้ามมิให้แพทย์ผู้ทำการรักษาผู้ตายในช่วงเวลาสุดท้ายก่อนเสียชีวิต เป็นผู้ทำการผ่าศพ แต่แพทย์นั้นอาจถูกเรียกมาสอบถามเกี่ยวกับประวัติการรักษาได้

ซึ่งโดยปกติแล้วแพทย์ของศาล จะเป็นอาจารย์แพทย์จากมหาวิทยาลัยที่มีการให้บริการด้านนิติเวชศาสตร์ กล่าวคือ มีการตั้งสถาบันนิติเวชศาสตร์ (Institut für Rechtsmedizin) ขึ้นภายในมหาวิทยาลัย อาทิเช่น มหาวิทยาลัย Berlin, Bonn, Humboldt หรือ Leipzig เป็นต้น¹⁵

3.2.2 ขั้นตอนและกระบวนการ

การชันสูตรพลิกศพของประเทศเยอรมันนั้น ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน ใช้คำว่า Post-Mortem Examination ซึ่งขั้นตอนและวิธีการแบ่งได้เป็นการตรวจศพภายนอก (External Examination) และการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ (Autopsy) ซึ่งตามกฎหมายแล้วศาลสามารถทำการตรวจศพได้ด้วยตนเอง

นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพยังควมบัญญัติรายละเอียดไว้ใน Regulation on Medical Post-Mortem Examination ด้วย ซึ่งในกฎหมายดังกล่าวมีการกำหนดเกี่ยวกับกรณีที่จะต้องทำการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ด้วย

ซึ่งโดยปกติแล้วเมื่อมีการตายเกิดขึ้นและมีการแจ้งให้ตำรวจทราบแล้ว ตำรวจจะรายงานไปที่พนักงานอัยการเพื่อให้ความเห็นว่าการที่จะต้องมีการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์หรือไม่ จากนั้นก็จะส่งคำร้องมายังศาลเพื่อจัดให้มีการไต่สวนการตาย ซึ่งศาลอาจจะจัดการพิจารณาได้สวนไปโดยลำพัง ไม่ต้องอาศัยความเห็นหรือความช่วยเหลือจากแพทย์ก็ได้ แต่หากพิจารณาแล้วว่าการไต่สวนจำเป็นต้องอาศัยความเห็นจากแพทย์ หรือต้องมีคำสั่งและปฏิบัติตามมาตรา 87 (2) ต่อไป¹⁶

1) การตรวจศพ

StPO มาตรา 87 (1) บัญญัติไว้ว่า การตรวจศพนั้นให้กระทำโดยศาล หรือพนักงานอัยการ แต่ในกรณีของพนักงานอัยการนั้นก่อนที่จะเริ่มทำการตรวจศพได้จะต้องร้องขอต่อศาลให้อนุญาตเสียก่อน ซึ่งทั้ง 2 กรณี ศาลหรือพนักงานอัยการอาจให้แพทย์มาเป็นผู้ช่วยเหลือเพื่อให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตายนั้นกระจ่างชัดได้ แต่ในกรณีอื่นใดซึ่งสาเหตุการตายนั้นชัดเจนปราศจากข้อสงสัยศาลหรือพนักงานอัยการสามารถทำการชันสูตรพลิกศพได้โดยไม่ต้องมีแพทย์เข้าร่วมด้วย

¹⁵ H. Strauch, I. Wirth and G. Geserick. Supra note 25. p. 131.

¹⁶ สักดิ์เมธ ปรารถนา. (2545). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2542. หน้า 56-57.

ในกรณีที่การตรวจศพภายนอกไม่เพียงพอที่จะระบุสาเหตุการตายที่ชัดเจนได้ ศาลหรือพนักงานอัยการก็จะมีคำสั่งให้แพทย์ทำการผ่าศพพิสูจน์ต่อไป ซึ่งตามกฎหมายแล้วแพทย์ไม่มีสิทธิทำการผ่าศพจนกว่าจะได้รับคำสั่งให้ทำการผ่าศพ

2) การผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์

การผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์นี้หากเทียบเคียงกับระบบโคโรเนอร์แล้ว จะเห็นได้ว่าประเทศเยอรมันให้ความสำคัญเกี่ยวกับเงื่อนไขในการสั่งให้มีการผ่าศพ ซึ่งการผ่าศพเพื่อทำการตรวจพิสูจน์นั้นจะต้องมีคำสั่งศาลเท่านั้น

StPO มาตรา 87 (2) กำหนดให้การผ่าศพจะต้องทำการโดยแพทย์ 2 คน ซึ่งแพทย์หนึ่งในนั้นจะต้องเป็นแพทย์ของศาล หรือแพทย์ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าสถาบันนิติเวชศาสตร์หรือพยาธิวิทยาของรัฐ หรือแพทย์ของสถาบันที่ปฏิบัติงานและมีความชำนาญด้านนิติเวชศาสตร์ และห้ามมิให้แพทย์ผู้ซึ่งทำการรักษาผู้ตายในช่วงสุดท้ายก่อนเสียชีวิตเป็นผู้ทำการผ่าศพ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำโดยทุจริตหรือปกปิดข้อเท็จจริง แต่แพทย์นั้นอาจถูกเรียกมาสอบถามเกี่ยวกับประวัติการรักษาได้ และใน Regulation on Medical Post-Mortem Examination ได้กำหนดกรณีที่ต้องมีการผ่าศพตรวจพิสูจน์ (Autopsy must be performed) เพื่อให้การชันสูตรพลิกศพเสร็จสมบูรณ์ ไว้ในมาตรา 8 โดยกำหนดให้ต้องผ่าศพในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) กรณีที่การตรวจศพภายนอกด้วยตาไม่อาจทำให้ค้นพบสาเหตุการตาย
- (2) กรณีหญิงตั้งครรภ์เสียชีวิตระหว่างการทำงานหรือภายใน 6 เดือนหลังจากคลอด
- (3) กรณีการตายของทารกแรกเกิด
- (4) กรณีบุคคลที่เสียชีวิตมีอายุต่ำกว่า 16 ปี
- (5) กรณีศพที่ไม่อาจระบุเอกลักษณ์บุคคลได้
- (6) กรณีญาติของผู้ตายร้องขอให้ทำการผ่าศพเพื่อพิสูจน์สาเหตุการตาย

ซึ่งกรณีดังกล่าวข้างต้น คือ กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำการผ่าศพ เพื่อตรวจพิสูจน์สาเหตุการตาย แต่อย่างไรก็ตามหากเป็นกรณีอื่นๆ ศาลอาจสั่งให้ทำการผ่าศพได้เช่นกัน (Autopsy should be performed) โดยหากเข้ากรณีดังต่อไปนี้

- (1) กรณีบุคคลตายผิดธรรมชาติหรือพฤติการณ์การตายยังไม่ชัดเจน
- (2) กรณีบุคคลตายโดยโรคติดต่อ โรคจากการทำงาน หรือโรคเนื้องอก
- (3) กรณีบุคคลตายภายใน 4 สัปดาห์หลังจากได้รับการให้ภูมิคุ้มกันโรค
- (4) กรณีบุคคลตายโดยผ่านการปลูกถ่ายหรือโอนถ่ายอวัยวะภายใน
- (5) กรณีเพื่อประโยชน์ในด้านวิทยาศาสตร์

นอกจากนี้ ยังมีข้อยกเว้นไว้บางประการด้วยกัน ที่แพทย์จะต้องรายงานการตายเป็นกรณีพิเศษไปยังผู้ที่มีอำนาจที่ไม่ใช่ศาลให้มีสั่งให้ผ่าศพ คือ

(1) การตายเนื่องจากการทำงานหรือโรคที่เกิดจากการทำงาน จะต้องส่งรายงานให้สำนักงานประกันอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงานเป็นผู้สั่งการ

(2) การตายเกิดจากโรคติดต่อร้ายแรง จะต้องส่งรายงานไปยังสำนักงานสาธารณสุขเพื่อสั่งการ

(3) ก่อนที่จะมีการผ่าศพซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่อนามัยประจำเขต ซึ่งเจ้าหน้าที่นั้นสงสัยว่าเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติ ก็สามารถสั่งให้ผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ได้¹⁷

3.2.3 มาตรการตรวจสอบและถ่วงดุล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพของเยอรมัน ได้บัญญัติมาตรการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ไว้หลายประการด้วยกัน ได้แก่

1) คำสั่งอนุญาตให้ฝังศพ

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมัน มาตรา 159 กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในการตรวจสอบการตายของบุคคลด้วย โดยบัญญัติไว้ให้การฝังศพผู้ตายนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากพนักงานอัยการเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อเป็นมาตรการป้องกันมิให้มีการเร่งรีบฝังศพนั้นเพื่อปิดบังข้อเท็จจริงหรือทำให้พยานหลักฐานเสื่อมเสียไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาสาเหตุและพฤติการณ์การตายที่แท้จริง

2) แพทย์ผู้ทำการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์

การผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์นั้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 87 (2) กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

(1) การผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์นั้น จะต้องกระทำโดยแพทย์ 2 คน

(2) จะต้องมิแพทย์อย่างน้อย 1 คน เป็น

แพทย์ของศาล (Court Physician or Gerichtsarzt) หรือ

แพทย์ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าสถาบันนิติเวชศาสตร์หรือพยาธิวิทยาของรัฐ หรือ

แพทย์ของสถาบันที่ปฏิบัติงานและมีความชำนาญด้านนิติเวชศาสตร์

(3) ห้ามมิให้แพทย์ผู้ทำการรักษาผู้ตายในช่วงเวลาสุดท้ายก่อนเสียชีวิต เป็นผู้ทำการ

ผ่าศพ

¹⁷ แหล่งเดิม.

เหตุที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ เนื่องจากเล็งเห็นว่าการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่จะได้มาซึ่งสาเหตุและพฤติการณ์การตายที่แท้จริง ตลอดจนพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องดำเนินคดี จึงกำหนดให้แพทย์อย่างน้อยหนึ่งคน จะต้องเป็นแพทย์ของศาล หรือแพทย์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนิติเวชศาสตร์ และอีกประการหนึ่ง ที่สำคัญคือ การห้ามมิให้แพทย์ผู้ซึ่งทำการรักษาผู้ตายในระยะสุดท้ายก่อนเสียชีวิต เป็นผู้ทำการผ่าศพ เนื่องจากต้องการป้องกันมิให้มีการบิดเบือนข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานในการชันสูตรพลิกศพนั้น

3) กรณีที่ต้องผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์

ใน Regulation on Medical Post-Mortem Examination¹⁸ ได้กำหนดกรณีที่ต้องมีการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ เพื่อให้การชันสูตรพลิกศพเสร็จสมบูรณ์ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) กรณีที่การตรวจศพภายนอกด้วยตาไม่อาจทำให้ค้นพบสาเหตุการตาย
- (2) กรณีหญิงตั้งครรภ์เสียชีวิตระหว่างการทำงานหรือภายใน 6 เดือนหลังจากคลอด
- (3) กรณีการตายของทารกแรกเกิด
- (4) กรณีบุคคลที่เสียชีวิตมีอายุต่ำกว่า 16 ปี
- (5) กรณีศพที่ไม่อาจระบุเอกลักษณ์บุคคลได้
- (6) กรณีญาติของผู้ตายร้องขอให้ทำการผ่าศพเพื่อพิสูจน์สาเหตุการตาย

การที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ เพื่อให้แพทย์เข้ามามีหน้าที่ในการค้นหาความจริงร่วมกับศาล ซึ่งการค้นหาสาเหตุการตายนั้นจำเป็นต้องอาศัยความชำนาญทางการแพทย์ ซึ่งศาลจะรับฟังและพิจารณาความเห็นของแพทย์ซึ่งปรากฏอยู่ในรายงานความเห็นของแพทย์มาประกอบการพิจารณาวินิจฉัยถึงสาเหตุและพฤติการณ์การตายด้วย

4) การมีส่วนร่วมของญาติผู้ตาย

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 (1) กำหนดให้ศาลมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ญาติของผู้ตายทราบโดยทันทีเมื่อศาลมีคำสั่งให้บุคคลที่ฝังแล้วขึ้นมาเพื่อตรวจพิสูจน์สาเหตุและพฤติการณ์การตาย และใน Regulation on Medical Post-Mortem Examination มาตรา 8 ยังบัญญัติรับรองของญาติผู้ตาย ในการที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทำการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ด้วย จะเห็นได้ว่าญาติของผู้ตายมีสิทธิที่จะร่วมในกระบวนการตรวจสอบการตายได้ โดยเมื่อเห็นว่าสาเหตุและพฤติการณ์การตายยังเป็นที่เคลือบแคลงสงสัยก็สามารถร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้มีการผ่าศพหรือค้นหาสาเหตุการตายที่แท้จริงได้

¹⁸ Regulation on Medical Post-Mortem Examination, Section 8.

3.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา

การสอบสวนการตาย (Medico-Legal Death Investigation) ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นไปตามกฎหมายของแต่ละรัฐ (State Law) ซึ่งทั้งโคโรเนอร์หรือแพทย์สอบสวน (Medical Examiner) ต่างเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการสอบสวนภายใต้เขตอำนาจที่ได้รับจากท้องถิ่น (County) ดังนั้น ระบบการชันสูตรพลิกศพจึงมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าในแต่ละท้องถิ่นจะใช้ระบบโคโรเนอร์หรือระบบแพทย์สอบสวน ซึ่งเป็นเหตุให้ระบบการชันสูตรพลิกศพของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงยังไม่มีความเป็นเอกภาพ ในบางรัฐใช้ระบบโคโรเนอร์หรือระบบแพทย์สอบสวน แต่เพียงระบบเดียวทั้งรัฐ แต่บางรัฐจะใช้ทั้ง 2 ระบบควบคู่กันไปขึ้นอยู่กับความต้องการของท้องถิ่น จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1877 เริ่มมีแนวคิดและค่านิยมที่จะปรับเปลี่ยนระบบการชันสูตรพลิกศพจากระบบโคโรเนอร์เป็นระบบแพทย์สอบสวน¹⁹

ในปัจจุบันระบบแพทย์สอบสวนเป็นที่นิยมแพร่หลายกว่าระบบโคโรเนอร์ โดยบางรัฐจะใช้แต่เพียงระบบแพทย์สอบสวนเพียงระบบเดียว ซึ่งแม้จะใช้แต่ระบบแพทย์สอบสวนก็ยังคงมีความแตกต่างในเรื่องของโครงสร้างและเขตอำนาจหน้าที่ด้วย ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้²⁰

1) ระบบแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี (County Medical Examiner System) คือระบบนี้ จะไม่มีโคโรเนอร์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการสอบสวนการตาย โดยในแต่ละท้องถิ่นจะมีการแต่งตั้งแพทย์สอบสวนขึ้นในเคาน์ตีของตนเอง

2) ระบบแพทย์สอบสวนประจำเขต (District Regional Medical Examiner System) คือ จะมีการแต่งตั้งแพทย์สอบสวนเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวนการตายขึ้นภายในเขต (District) ซึ่งเขตต่างๆ เกิดขึ้นจากการรวบรวมกลุ่มของเมืองหลายๆ เมือง

3) ระบบแพทย์สอบสวนประจำรัฐ (State Medical Examiner System) คือ จะมีการแต่งตั้งแพทย์สอบสวนเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวนการตายขึ้นภายในรัฐ ซึ่งจะดำเนินการโดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ส่วนกลางแต่เพียงแห่งเดียว หรืออาจตั้งสำนักงานสาขาไว้ในเขตต่างๆ

4) ระบบแพทย์สอบสวนระบบส่งต่อ (Referral-Based Medical Examiner System) คือ ระบบที่แต่งตั้งแพทย์สอบสวนขึ้น โดยให้อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนการตายและคอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่โคโรเนอร์

¹⁹ Randy Hanzlick and Debra Combs. (1988, March). "Medical Examiner and Coroner System: History and Trends." 279 *Journal of American Medical Association* 870. p. 870.

²⁰ Ibid.

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ระบบแพทย์สอบสวนของประเทศสหรัฐอเมริกา มีหลายรูปแบบ ซึ่งจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับแต่ละรัฐว่าจะใช้ระบบแพทย์สอบสวนในรูปแบบใด เพื่อให้เหมาะสมกับรัฐของตน

โดยในที่นี้ จะทำการศึกษาระบบแพทย์สอบสวนที่ใช้อยู่ในรัฐมิชิแกน (Michigan) ซึ่งได้นำระบบแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี มาใช้โดยแบ่งเขตอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบ ออกเป็นแต่ละเคาน์ตี

เคาน์ตีเป็นการแบ่งเขตการปกครองที่ใช้อยู่หลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และกลุ่มประเทศคอมมอนเวลท์ (Commonwealth Countries) โดยในสหรัฐอเมริกา เคาน์ตี หมายถึง เขตการปกครองระดับท้องถิ่น ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีขนาดเล็กกว่ารัฐ แต่ใหญ่กว่าเมือง (City or Town) โดยการแบ่งเขตภูมิศาสตร์และอำนาจหน้าที่ของแต่ละเคาน์ตี จะแตกต่างกันไปตามกฎหมายของแต่ละรัฐ

สำหรับรัฐมิชิแกน ซึ่งใช้ระบบแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี ได้มีการตรากฎหมาย ที่เกี่ยวกับระบบแพทย์สอบสวนไว้หลายฉบับด้วยกัน โดยกฎหมายที่สำคัญได้แก่ County Medical Examiner Act 1986 (Michigan Compiled Law) ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนถึงสาเหตุการตายของบุคคลที่เกิดขึ้นภายในรัฐ การยุบเลิกสำนักงานโคโรเนอร์ และกำหนดอำนาจหน้าที่ของแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

3.3.1 องค์การที่เกี่ยวข้อง

ในระบบแพทย์สอบสวน นอกจากจะมีแพทย์สอบสวนผู้ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหลักแล้ว ยังมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหลายตำแหน่งด้วยกัน

1) แพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี (County Medical Examiner System)

คุณสมบัติของแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี บัญญัติไว้ใน MCL 52.201 โดยจะต้องเป็นแพทย์ผู้ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติงานวิชาชีพในรัฐมิชิแกน หรือถ้าในเคาน์ตีนั้น ไม่มีโรงพยาบาลที่มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ ก็อาจให้แพทย์ผู้ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติงานวิชาชีพในรัฐอื่น ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับเคาน์ตีนั้น

การแต่งตั้งแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตีนั้น จะต้องได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการเคาน์ตี (The County Board of Commissioners)²¹ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี

²¹ คณะกรรมการเคาน์ตี หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับเลือกจากประชาชนในเคาน์ตีนั้น โดยแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็นเขต (District) โดยกรรมการแต่ละคนจะเป็นผู้แทนของประชาชนในเขตที่เลือกตั้งตนเองเข้ามา โดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายสำคัญให้ฝ่ายบริหาร คือผู้บริหารเคาน์ตี (County Executive) การตรากฎหมาย รวมถึงการอนุมัติงบประมาณด้วย

นอกจากนี้ เคาณดีตั้งแต่ 2 เคาณดีขึ้นไป อาจตกลงแต่งตั้งแพทย์คนเดียวกัน เพื่อทำหน้าที่เป็นแพทย์สอบสวนได้

แพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตีมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- (1) ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย
- (2) ออกกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน
- (3) มอบอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้แทนตามที่กฎหมายอนุญาต
- (4) เสนอชื่อบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้แทนแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี

หรือเสนอถอดถอนออกจากตำแหน่ง

(5) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน และพิจารณากำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น

(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเคาน์ตี

2) ผู้แทนแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี (Deputy County Medical Examiner)

ใน MCL 52.201 a (1) กำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้แทนแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตีไว้ โดยกำหนดให้เป็นแพทย์ผู้ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติวิชาชีพในรัฐมิชิแกน และต้องได้รับการรับรองจากแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี จากนั้นคณะกรรมการเคาน์ตีจะเป็นผู้แต่งตั้ง

ผู้แทนแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(1) ปฏิบัติหน้าที่แทนแพทย์สอบสวน เมื่อแพทย์สอบสวนไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

(2) รับแจ้งรายงานการตายตามที่กำหนดไว้ใน MCL 52.203 และพิจารณาดำเนินการสอบสวนหากกรณีดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจ

(3) ออกใบมรณะบัตร

(4) ออกใบอนุญาตให้ฌาปนกิจศพ

(5) ออกคำสั่งส่งคืนศพผู้ตายให้แก่ญาติ

(6) ออกคำสั่งอนุญาตให้ผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์

(7) ตรวจสอบสถานที่ที่พบศพ และทำการสืบสวนสอบสวน หากกรณีนั้นเป็นการฆาตกรรมหรือสงสัยว่าเป็นการฆาตกรรม

(8) ออกคำสั่งและควบคุมเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ณ สถานที่เกิดเหตุ ให้ทำการสืบสวนสอบสวนและรายงานผลการสืบสวนสอบสวน

อำนาจหน้าที่ของผู้แทนแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี ซึ่งแพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตีสามารถดำเนินการต่างๆ ด้วยตนเองก็ได้

3) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน (Medical Examiner Investigator)

ใน MCL 52.201 (a) 2 กำหนดให้แพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตี มีอำนาจ ในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน เพื่อคอยช่วยเหลือสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยให้แพทย์สอบสวนประจำเคาน์ตีเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน โดยคำนึงถึงวุฒิการศึกษา การอบรมหรือประสบการณ์ ที่เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะได้รับมอบหมาย

โดยส่วนใหญ่แล้ว เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะเป็นเจ้าพนักงานซึ่งมาจากตำรวจ โดยอาจจะเป็นตำรวจประจำเคาน์ตีหรือประจำรัฐ เนื่องจากจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเชี่ยวชาญกว่าบุคคลในสาขาอาชีพอื่น หน้าที่สำคัญของเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ได้แก่

- (1) ไปยังสถานที่พบศพ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของตน
- (2) ดำเนินการเพื่อจะระบุตัวบุคคลผู้ตาย
- (3) แจ้งให้ญาติของผู้ตายทราบถึงการตายและสถานที่พบศพนั้นอยู่
- (4) ตรวจสอบศพผู้ตายและสอบสวนสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย
- (5) ส่งรายงานผลการสืบสวนสอบสวนไปยังสำนักงานภายในวันทำการวันถัดไป
- (6) เก็บรักษาทรัพย์สินของผู้ตายไว้จนกว่าจะส่งคืนให้แก่ผู้มีสิทธิ
- (7) รายงานผลการสืบสวนสอบสวนทางโทรศัพท์ไปยังแพทย์สอบสวนหรือผู้แทนแพทย์สอบสวน และหากเป็นกรณีฆาตกรรมหรือสงสัยว่าเป็นการฆาตกรรม ให้แจ้งไปยังพนักงานอัยการด้วย

เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนนั้น ไม่มีอำนาจในการสั่งให้ผ่าศพหรือเคลื่อนย้ายศพก่อนได้รับอนุญาตจากแพทย์สอบสวนหรือผู้แทนแพทย์สอบสวน เว้นแต่กรณีที่ศพนั้นกีดขวางการจราจรหรือเป็นที่ปรากฏชัดต่อสาธารณชนก็สามารถเคลื่อนย้ายศพได้

4) นิติพยาธิแพทย์ (Forensic Pathologist)

นิติพยาธิแพทย์นั้น จะต้องเป็นแพทย์ผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพ ในรัฐมิชิแกน และต้องเป็นพยาธิแพทย์ โดยจะต้องได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการเคาน์ตี ซึ่ง นิติพยาธิแพทย์มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) ทำการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ตามคำร้องของแพทย์สอบสวนหรือผู้แทนแพทย์สอบสวน

(2) รายงานผลการตรวจสอบเบื้องต้นทางโทรศัพท์ทำให้แพทย์สอบสวนหรือผู้แทนแพทย์สอบสวนทราบ

(3) ส่งรายงานผลการตรวจสอบไปยังแพทย์สอบสวนเมื่อทำการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์เสร็จสิ้น และระบุสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย

3.3.2 ขั้นตอนและกระบวนการ

กฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแพทย์สอบสวนที่สำคัญคือ County Medical Examiner Act 1953 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนถึงสาเหตุการตายของบุคคลที่เกิดขึ้นภายในรัฐมิชิแกน โดยมีขั้นตอนดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

1) กรณีที่ต้องมีการชันสูตรพลิกศพ

ใน County Medical Examiners Act 1953 และ Public Health Code 1978 ได้บัญญัติถึงการตายที่จะต้องแจ้งให้แพทย์สอบสวนทำการสอบสวนถึงสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตายไว้ดังนี้

(1) การตายโดยกะทันหันหรือโดยไม่คาดคิดอันได้แก่ การตายในห้องผ่าตัดหรือห้องพักฟื้น การตายตามธรรมชาติแต่ความตายเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด เป็นต้น

(2) การตายโดยอุบัติเหตุ เช่น อุบัติเหตุทางรถยนต์ เพลิงไหม้ ตกจากที่สูง การใช้ยาเกินขนาดหรือการแพ้ยา เป็นต้น

(3) การตายจากการใช้ความรุนแรง เช่น ฆาตกรรม ถูกยิงด้วยอาวุธปืน การฆ่าตัวตาย เป็นต้น

(4) การตายที่สาเหตุการตายเป็นที่สงสัย

(5) การตายโดยไม่ได้รับการรักษาทางการแพทย์ภายใน 48 ชั่วโมง ก่อนเวลาที่ตาย เว้นแต่แพทย์ผู้ตรวจศพจะสามารถวินิจฉัยสาเหตุการตายที่แท้จริงได้

(6) การตายซึ่งเป็นผลจากการคลอดหรือการทำแท้ง

(7) การตายของนักโทษในเรือนจำหรือคุก

(8) การตายของเด็กแรกเกิดซึ่งได้รับการดูแลทางการแพทย์ ในขณะที่หรือภายหลังการคลอด

(9) เมื่อคำสั่งจากพนักงานอัยการ

โดยปกติแล้วคดีเกี่ยวกับการตายนั้นจะมาถึงแพทย์สอบสวนโดยการแจ้งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ต้องรายงาน หรือประชาชนผู้รับรู้การตายได้รายงานการตายที่น่าสงสัยและต้องทำการสืบสวนสอบสวนหาสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตายต่อไป

2) กรณีที่จำเป็นต้องมีการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์

(1) กรณีตายโดยกะทันหันหรือโดยไม่คาดคิด ในกรณีที่มีข้อมูลประวัติการรักษาไม่เพียงพอต่อการวินิจฉัยสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย

(2) การตายโดยอุบัติเหตุ เช่น อุบัติเหตุทางรถยนต์ เพลิงไหม้ ตกจากที่สูง การใช้ยาเกินขนาดหรือการแพ้ยา เป็นต้น

(3) กรณีตายโดยอุบัติเหตุ

(4) กรณีตายจากการใช้ความรุนแรง

(5) กรณีที่สาเหตุการตายยังเป็นที่สงสัย รวมถึงศพที่ไม่อาจจะระบุตัวบุคคลได้

(6) กรณีตายจากการคลอดหรือทำแท้ง

(7) กรณีทารกตายโดยกะทันหันและกรณีเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ตายโดยปราศจากประวัติการรักษาทางการแพทย์

(8) กรณีนักโทษตายในเรือนจำหรือคุก

(9) กรณีเด็กแรกเกิดตายโดยไม่ได้รับการดูแลทางการแพทย์ ในขณะที่หรือภายหลังการคลอด

การผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ไม่จำเป็นต้องกระทำในทุกกรณี แม้ว่าจะเป็นการตายที่ต้องแจ้งให้แพทย์สอบสวนทราบก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากแพทย์สอบสวนสามารถระบุถึงสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตายอันแท้จริงได้แล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นต้องผ่าศพอีก แต่ก็มีบางกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ต้องผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ด้วยทุกครั้ง ซึ่งหลักการสำคัญที่บังคับให้ต้องมีการผ่าศพ ก็เนื่องจากต้องค้นหาความจริงเกี่ยวกับสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย

3) ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน

ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนนั้น จะเป็นไปตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) บุคคลผู้พบหรือทราบถึงการตายที่ต้องแจ้งหรือรายงานได้แจ้งไปยังสำนักงานแพทย์สอบสวนโดยติดต่อไปยังเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน

(2) เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนเดินทางไปยังสถานที่ที่ศพนั้นอยู่ และเริ่มดำเนินการตรวจสอบ

(3) หากผู้ตายเสียชีวิตระหว่างการรักษาของแพทย์ และสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตายไม่เป็นที่สงสัยให้แพทย์ผู้ดูแลรักษาผู้ตายออกไปรับรองการตาย และส่งคืนศพผู้ตายให้แก่ญาติหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

(4) หากผู้ตายเป็นผู้เสียหาย (Victim) แพทย์ผู้ตรวจรักษาจะส่งเรื่องต่อไปยังแพทย์สอบสวน

(5) ถ้าการตายเกิดจากการใช้ความรุนแรง การตายโดยกะทันหัน หรือโดยไม่คาดคิด ผู้ตายไม่มีแพทย์ประจำ หรือแพทย์ประจำของผู้ตายส่งเรื่องต่อให้แพทย์สอบสวน ให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ดำเนินการดังนี้

- ก. ระบุงบศพผู้ตาย
- ข. แจ้งให้ญาติของผู้ตายทราบถึงการตายและสถานที่ที่ศพนั้นอยู่
- ค. ตรวจสอบเพื่อค้นหาสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย
- ง. เก็บรักษาทรัพย์สินของผู้ตายไว้จนกว่าจะมีผู้มีสิทธิมารับคืน
- จ. รายงานผลการสอบสวนไปยังสำนักงานภายในวันทำการวันถัดไป
- ฉ. รายงานผลทางโทรศัพท์ให้แพทย์สอบสวนทราบ และหากเป็นกรณีฆาตกรรม หรือสงสัยว่าเป็นการฆาตกรรมแล้ว ให้รายงานไปยังพนักงานอัยการด้วย

(6) แพทย์สอบสวนเดินทางไปยังสถานที่ที่ศพนั้นอยู่ ซึ่งจำเป็นต้องไปทุกกรณีที่เป็น การฆาตกรรมและกรณีอื่นใดที่แพทย์สอบสวนหรือเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน เห็นว่าการไป ตรวจสอบเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการสอบสวน

(7) แพทย์สอบสวนมีคำสั่งให้ผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์และแจ้งให้เจ้าหน้าที่สืบสวน สอบสวนทราบถึงคำสั่งและกระบวนการที่ต้องดำเนินการ

(8) แพทย์สอบสวน สรุปสำนวน และส่งมอบศพผู้ตายคืนแก่ญาติหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ต้องมีการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์นั้น จะต้องมีคำสั่งจากแพทย์สอบสวนซึ่ง คำใช้จ่ายต่างๆ นั้น เคา่นัดจะเป็นผู้รับผิดชอบ

การผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ คือ การผ่าศพในทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบ ภายนอกและการตรวจสอบภายใน ซึ่งโดยปกติจะกระทำโดยทันที ในวันถัดไปจากวันที่ตายและ สามารถวินิจฉัยสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตายได้โดยใช้เวลาไม่นานนัก เมื่อการผ่าศพเพื่อตรวจพิสูจน์ และการชันสูตรพลิกศพเสร็จสิ้น จะต้องมีการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย ได้แก่

(1) รายงานของแพทย์สอบสวน (Medical Examiners Case Report) ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนของแพทย์สอบสวน ประวัติผู้ตาย สาเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย และปัญหาที่เกี่ยวกับการตายนั้น

(2) รายงานการผ่าศพ (Autopsy Report) ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับศพผู้ตาย รวมถึงโรคหรือ อาการบาดเจ็บที่ตรวจพบ ผลการตรวจสอบทางพิษวิทยา บาดแผล หรือผลการตรวจสอบทาง ห้องปฏิบัติการอื่นๆ

3.3.3 มาตรการตรวจสอบและถ่วงดุล

กฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพของรัฐมิใช่เกณฑ์กำหนดเกี่ยวกับมาตรการตรวจสอบและถ่วงดุล ไว้ดังนี้

พนักงานอัยการตรวจสอบกรณีฆาตกรรมหรือสงสัยว่าเป็นกรณีฆาตกรรม

กำหนดให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากแพทย์สอบสวนประจำเกณฑ์มีหน้าที่แจ้งให้พนักงานอัยการทราบถึงรายงานผลการสืบสวนสอบสวนด้วย ในกรณีที่การสืบสวนสอบสวนนั้นเกี่ยวข้องกับคดีฆาตกรรมหรือต้องสงสัยว่าเป็นการฆาตกรรม ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานอัยการดำเนินการสอบสวนคดีอาญา และร่วมกับแพทย์สอบสวนในการค้นหาสืบสวนความจริงต่อไป